

■ ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ
Шенгенська оцінка

СТОР. 2

ЦЕНТР
AxiOS

■ ВОЛОНТЕРИ
Путівка у цивільне
життя

СТОР. 6-7

■ ПРЕМ'ЄРА
«Перехрестя Балу»
на широкому екрані

СТОР. 8

ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

№ 16 (5605)
27 КВІТНЯ 2018 РОКУ

ПРИКОРДОННИК України

ЗАСНОВАНА У 1943 РОЦІ

Фото Валерія Олійника

Нова дата

30 КВІТНЯ

В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ АГРЕСОРУ В НАШІЙ ДЕРЖАВІ ВІДБУВАЄТЬСЯ ПЕРЕГЛЯД ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИХ ДАТ. ЦЕ БЕЗПОСЕРЕДНЬО СТОСУЄТЬСЯ І ДНЯ ПРИКОРДОННИКА УКРАЇНИ. АДЖЕ ЦЕ НЕ ЛИШЕ ЦИФРА У КАЛЕНДАРІ, КОЛИ ОХОРОНЦІ РУБЕЖІВ ПРИЙМАЮТЬ ВІТАННЯ І ВІДЗНАКИ. СИМВОЛІЧНО ЦЯ ДАТА МАЄ ІЛЮСТРУВАТИ ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПРИКОРДОННОГО ВІДОМСТВА.

КОРДОН ЗА ТИЖДЕНЬ

1,890 МЛН осіб

оформлено встановленим порядком

428 осіб

затримано за незаконне перетинання кордону, зокрема 9 незаконних мігрантів

затримано товарів і вантажів, які незаконно переміщувалися через державний кордон, на суму

1,213 МЛН грн

ЗАКІНЧЕННЯ СТОР. 4-5

■ КОРОТКО
ПРО ГОЛОВНЕ**НЕЗАЛЕЖНІСТЬ
ВІДЗНАЧИМО
З ПАРАДОМ**

Президент України Петро Порошенко підписав Указ «Про відзначення 27-ї річниці незалежності України». Так, 24 серпня 2018 року заплановано проведення параду військ у Києві з нагоди Дня незалежності України та 100-річчя відродження української державності, а також урочисті заходи в інших населених пунктах. У святкуванні візьмуть участь представники органів державної влади, місцевого самоврядування, іноземних держав, міжнародних організацій, української діаспори, учасники антитерористичної операції, а також представники духовенства й громадськості. Крім того, документом передбачено проведення низки науково-практичних конференцій, круглих столів та інформаційно-освітніх заходів, приурочених багатовіковій історії українського державотворення.

Андрій КУЧЕРОВ

ЛАСКАВО ЗАПРОШУЮТЬ

З 18 квітня цього року для громадян України почав діяти новий спрощений порядок в'їзду в державу Кувейт, що передбачає можливість отримання одноразової туристичної візи строком до 90 днів безпосередньо в Міжнародному аеропорту Кувейту або ж оформлення електронної кувейтської візи через онлайн-сервіс Міністерства внутрішніх справ Кувейту. Окрім того, з 1 травня українці зможуть подорожувати без віз (терміном до 30 днів) до китайської провінції Хайнань. Спрощений порядок в'їзду введено для туристичних поїздок як у рамках групових турів, так і для індивідуальних подорожей.

Сергій ПОЛИЩУК

**ДОВІДКА –
ОБОВ'ЯЗКОВА**

Відтепер для зарахування дитини до дитячого садочка або школи потрібно надавати медичну довідку форми № 086-1/о – «Довідка учня загальноосвітнього навчального закладу про результати обов'язкового медичного профілактичного огляду». Документ містить інформацію про результати медичного огляду та рекомендації щодо занять фізкультурою. Відповідне роз'яснення у відповідь на лист Міністерства освіти і науки надало Міністерство охорони здоров'я. Запит виник у зв'язку зі скасуванням МОЗ форми первинної облікової документації «Медична картка дитини (для дошкільного та загальноосвітнього навчальних закладів)» (форма № 026/о). Замість неї для зарахування до шкіл залишили довідку форми № 086-1/о, однак лишилося неврегульованим питання, який формуляр потрібно подавати для зарахування до дитсадків. За рішенням МОЗ, ця ж довідка форми № 086-1/о поширюватиметься і на дошкільні заклади. Окремо у роз'ясненні йдеться про те, що під час зарахування дитини до дитсадка батьки також мають подавати довідку форми № 063/о «Карта профілактичних щеплень».

Світлана ДЕЙЧУК

■ ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

Шенгенська оцінка

В РАМКАХ МІЖНАРОДНОГО ПРОЕКТУ TWINNING МИНУЛОГО ТИЖНЯ В УКРАЇНСЬКИХ ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ТА ОКРЕМИХ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛАХ ЗДІЙСНУВАЛИ ПЕРЕВІРКУ СПІЛЬНІ ГРУПИ З ШЕНГЕНСЬКОГО ОЦІНЮВАННЯ.

Подібний захід проводився в Україні вперше. Йому передувала спільна робота з європейськими експертами щодо розробки механізму оцінки. Крім того, у ході тренінгу з шенгенського оцінювання українські фахівці вивчали технічну вразливість системи прикордонного контролю.

Для українських офіцерів-прикордонників це був новий досвід. Вони не лише на практиці побачили роботу європейських колег, але і взяли участь у спільній роботі. Шенгенська система оцінювання значно відрізняється від тієї, що існує в Держприкордонслужбі, у першу чергу, своєю раціональністю та спрямованістю на отримання перспективних результатів.

У ході шенгенського, практичного, оцінювання діяльності одинадцяти пунктів пропуску морського, авіаційного та сухопутного сполучення (Львівської, Харківської, Одеської, Херсонської, Закарпатської областей) експерти побачили спроможності пунктів пропуску до виконання завдань за призначенням.

■ МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ

В рамках Будапештського процесу

ДЕЛЕГАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ВЗЯЛА УЧАСТЬ У ЧЕРГОВОМУ ЗАСІДАННІ СТАРШИХ ПОСАДОВИХ ОСІБ БУДАПЕШТСЬКОГО ПРОЦЕСУ, ЩО ВІДБУЛОСЯ У СТАМБУЛІ.

Міжнародний захід у форматі підготовчої зустрічі до 6-ї Міністерської конференції Будапештського процесу був організований Секретаріатом Будапештського процесу Міжнародного центру розвитку міграційної політики (ICMPD) за всебічної підтримки урядів Туреччини та Угорщини.

Багатолітній досвід співпраці у форматі засідань Будапештського процесу підтверджує, що цей захід сприяє міжурядовим дискусіям з питань міграції та укріпленню міжнародного співробітництва в міграційній сфері.

Учасники засідання обговорили перспективи посилення функціональності Партнерства з питань міграції в регіоні Шовкового шляху щодо запобігання масовому переміщенню біженців та виникненню потоків нерегулярної міграції. В рамках підготовки до

Під час візитів до пунктів пропуску експерти оцінили ефективність процедур, зокрема, під час виявлення підроблених документів чи викрадених автомобілів, перевірили рівень обізнаності персоналу та здатність реагувати на різні ситуації. Також оцінено стан управління персоналом, професіоналізм та навченість, інфраструктуру та обладнання, аналіз ризиків та управління потоком інформаційних даних, порядок організації та проведення пошукових і рятувальних операцій на морі, а також рівень запобігання транскордонній злочинності. Експерти з берегової охорони працювали в Одеському загоні морської охорони та управлінні Морської охорони

Адміністрації Держприкордонслужби.

Тож вже є реальна оцінка та детальні розрахунки. З огляду на нові проекти з матеріально-технічної допомоги ЄС, реалізація цих даних значно підвищить стан безпеки кордону, а також створить сприятливі умови для мандрівників та законної транскордонної діяльності.

Наступний захід з оцінювання в рамках проекту TWINNING запланований на кінець травня цього року. За його результатами спільно з європейськими експертами буде опрацьовано кінцевий звіт, що сприятиме роботі з підвищення ефективності контрольних процедур на кордоні.

Інна БУРЕШ

6-ї Міністерської конференції Будапештського процесу, що відбудеться у жовтні 2018 року, учасники продовжили працювати над проектами Міністерської Декларації та Заклику до дій у зв'язку з масовим переміщенням біженців та мігрантів в межах «Партнерства з питань міграції в регіоні Шовкового шляху».

Застосовуючи партнерський підхід, що є основою діяльності Будапештського процесу та інструментом міжнародного співробітництва у сфері

державного управління міграцією, до участі у заході були запрошені представники 36 держав-учасниць Будапештського процесу, комісари Європейської Комісії, представники Міжнародної організації міграції, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Агенції FRONTEX, Організації економічного співробітництва в регіоні Чорного моря (BSEC) та Європейської служби зовнішньополітичної діяльності (EEAS).

В рамках засідання керівництво Міжнародного центру розвитку міграційної політики підтвердило готовність розвивати двосторонню співпрацю з Державною прикордонною службою України у сфері протидії незаконній міграції та торгівлі людьми.

Сучасна міграційна ситуація в регіоні Шовкового шляху вимагає більшої політичної рішучості та нових ініціатив і ресурсів для реалізації короткотермінових та довгострокових перспектив Партнерства з питань міграції. Тож учасники засідання погодилися найближчим часом опрацювати пропозиції щодо проекту Заклику до дій у зв'язку з масовим переміщенням біженців та мігрантів, що буде підписаний міністрами держав-учасниць Будапештського процесу.

Ольга ДЕРКАЧ

■ УКРАЇНА-ПОЛЬЩА

КЕРІВНИКИ ПРИКОРДОННИХ ВІДОМСТВ УКРАЇНИ І РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА ПРОВЕЛИ РОБОЧУ ЗУСТРІЧ У КИЄВІ. ПІД ЧАС ЗАХОДУ ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ ПЕТРО ЦИГИКАЛ ТА ЙОГО ПОЛЬСЬКИЙ КОЛЕГА БРИГАДНИЙ ГЕНЕРАЛ ТОМАШ ПРАГА ПРОАНАЛІЗУВАЛИ НИНІШНІЙ СТАН ОХОРОНИ СПІЛЬНОГО КОРДОНУ ТА ОБМІНЯЛИСЬ ІНФОРМАЦІЄЮ З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ ПРОТИПРАВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВПРОДОВЖ 2017 РОКУ.

Очільники прикордонних відомств підтвердили, що попередні домовленості виконано, а також позитивно оцінили результати спільного патрулювання. Зокрема, відмічалось незначне стале зростання пасажиропотоку на українсько-польському державному рубежі на два відсотки (2017 рік – 23 млн осіб, 2016 рік – 22,6 млн), зменшення кількості транспортних засобів на чотири відсотки (2017 рік – 7 млн, 2016 рік – 7,3 млн). Крім того, на кордоні з Польщею збільшилася кількість спроб переміщення викраденого автотранспорту у шість разів, а також у півтора раза – за підробленими чи несправними документами. Виявлено у 2,5 раза більше підроблених документів (2017 рік – 30, 2016 рік – 13) та на 35 відсотків більше недійсних (2017 рік – 1029, 2016 рік – 763).

Серед основних загроз на спільному кордоні залишається незаконна мігра-

Спільна справа

ція. Так, минулого року кількість спроб порушення держрубежу нелегальними мігрантами зросла на 18 відсотків. Активізувалась контрабанда бурштину з України. Минулого року вилучено 412 кг коштовного каміння, що майже у півтора раза більше, ніж за попередній (287 кг). Значно знизилася активність незаконного переміщення сигарет, в цілому у півтора раза (2017 рік – 691 тис. пачок, 2016 рік – 1,035 млн).

Петро Цигикал і Томаш Прага наголосили на важливості продовження тісної співпраці з питань протидії незаконному переправленню осіб та іншим видам протиправної діяльності на спільному кордоні. Одним із прикладів успішного співробітництва минулого року стало затримання у Литві

організатора та членів організованого злочинного угруповання і завершення спільної операції (Україна, Польща, Литва, Великобританія) з ліквідації міжнародного каналу переправлення до Західної Європи громадян України з метою трудової експлуатації.

А цього року спільними зусиллями України, Польщі, Молдови ліквідовано міжнародне злочинне угруповання та фабрику з виробництва контрафактних сигарет. З метою підвищення ефективності співпраці в оперативній діяльності Сторони підписали Протокол про співробітництво у сфері боротьби з організованою злочинністю та План розвитку співробітництва.

Людмила ТКАЧЕНКО

■ КОНКУРС

Відкрито і прозоро

У РАМКАХ ПРОЕКТУ «НОВЕ ОБЛИЧЧЯ КОРДОНУ» НА БАЗІ ЛЬВІВСЬКОГО ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ РОЗПОЧАВСЯ ВІДБІР КАНДИДАТІВ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ У ВІДДІЛАХ «ЛЬВІВ-АЕРОПОРТ» ТА «РАВА-РУСЬКА».

Понад 500 осіб виявили бажання поповнити лави охоронців рубежів у зазначених підрозділах, з них 304 особи – цивільна молодь. Перший етап конкурсу триватиме протягом двох тижнів. За результатами тестування першого дня відібрано 53 кандидати. Для зручності та ефективності проведення проекту всім зареєстрованим учасникам направляються спеціальні SMS-запрошення із зазначенням дати та часу прибуття до управління Львівського прикордонного загону.

Варто зазначити, що результати тестувань обробляються автоматизованою електронною системою без втручання посадових осіб прикордонного відомства. За відбором слідкують представники Міжнародної організації з міграції, а прозорість заходів контролюють представники внутрішньої безпеки Держприкордонслужби. По закінченні конкурсу 83 фіналісти продовжать службу у відділі «Рава-Руська» та 103 особи буде направлено у «Львів-аеропорт».

Ярослава МЕЛЬНИК

■ ГАРЯЧІ БУДНІ

КОКА-ВАЛІЗА

В авіаційному пункті пропуску «Одеса» співробітники Держприкордонслужби спільно з представниками СБУ та ДФС затримали зловмисника, який намагався перевезти чотири кілограми кокаїну. Правоохоронці завчасно отримали інформацію про можливе прибуття наркокур'єра. Під час перевірки вантажу пасажирів авіарейсу службовий собака прикордонників Одеського загону спрацював на багаж іноземця. Ретельно оглянувши сумку чоловіка, вартіві рубежу виявили в подвійному дні валізи прозорі пакети з порошкоподібною речовиною білого кольору. В подальшому експрес-аналіз дав позитивну реакцію на кокаїн. Наркокур'єр не зміг пояснити наявність серед його особистих речей забороненого вантажу. Наркотичну речовину вилучено, громадянина передано представникам Служби безпеки України. За цим фактом відкрито кримінальне провадження. Тривають слідчі дії. Орієнтовна вартість такої партії кокаїну на «чорному ринку» може скласти 400 тисяч доларів США.

Костянтин КІЗИМ

ЗАЙЦІВ ТАКИ ВПІЙМАЛИ

Прикордонники Харківського загону спільно з оперативниками Східного регіонального управління затримали п'ятеро осіб, які намагалися залишити територію України вантажним потягом без проходження прикордонного контролю. Правоохоронці заздалегідь отримали інформацію про наміри залізничників перемістити через українсько-російський кордон групу нелегальних мігрантів. Тож на залізничній станції «Тополі» спільна прикордонна група ретельно оглянула потяг, але жодних сторонніх осіб не виявила. Тому одразу ж розпочали додаткові пошукові дії. За допомогою службового собаки «зелені кашкети» відшукали п'ятеро осіб неподалік села Лиман, що за п'ять кілометрів від станції «Тополі». За результатами перевірок заходів встановлено, що троє громадян Азербайджану та один громадянин Узбекистану у супроводі провідника, 39-річного громадянина України, вступили у змову з бригадою вантажного потяга «Куп'янськ – Валуйки» з метою незаконного перетину державного кордону поза пунктом пропуску. Усіх затриманих передано представникам Національної поліції. Їхню подальшу долю вирішить суд. До компетентних правоохоронних органів направлено повідомлення про вчинення правопорушення за статтею 332 ККУ «Незаконне переправлення осіб через державний кордон України».

Дмитро КАЛЬНИЦЬКИЙ

ВАНТАЖНИЙ DUTY FREE

Під час прикордонно-митного контролю вантажного потяга «Батьово – Епешек» у залізничному пункті пропуску «Соловка» спрацював службовий пес прикордонників. При поглибленому огляді правоохоронці виявили серед вантажу залізничних окатишів пакунки із шістьма тисячами пачок сигарет з позначками для продажу у магазинах безмитної торгівлі. В такий спосіб зловмисники намагалися вивезти тютюнові вироби до Угорщини. Наразі тривають заходи зі встановлення осіб, причетних до контрабандної діяльності. Проводиться попередня оцінка конфіскату.

Олена ТРАЧУК

■ ЗВ'ЯЗОК ПОКОЛІНЬ

НОВА ДАТА

В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ АГРЕСОРУ У НАШІЙ ДЕРЖАВІ ВІДБУВАЄТЬСЯ ПЕРЕГЛЯД ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИХ ДАТ. ЦЕ БЕЗПОСЕРЕДНЬО СТОСУЄТЬСЯ І ДНЯ ПРИКОРДОННИКА УКРАЇНИ. АДЖЕ ЦЕ НЕ ЛИШЕ ЦИФРА У КАЛЕНДАРІ, КОЛИ ОХОРОНЦІ РУБЕЖІВ ПРИЙМАЮТЬ ВІТАННЯ І ВІДЗНАКИ. СИМВОЛІЧНО ЦЯ ДАТА МАЄ ІЛЮСТРУВАТИ ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПРИКОРДОННОГО ВІДОМСТВА. НОВУ ДАТУ ПРОФЕСІЙНОГО СВЯТА ПРИКОРДОННИКІВ ОБРАЛИ В РАМКАХ РОЗРОБКИ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОГО КАЛЕНДАРЯ ЗІ СВЯТАМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПАТРІОТИЧНОГО НАПРЯМКУ. ГОЛОВНИМ ЧИННИКОМ ВИБОРУ САМЕ ЦІЄЇ ДАТИ СТАЛА НЕОБХІДНІСТЬ ВІДРОДЖЕННЯ У НАРОДНІЙ ПАМ'ЯТІ ТРАДИЦІЙ ДЕРЖАВНОСТІ, СИМВОЛОМ ЯКИХ ЗАВЖДИ БУВ І ЗАЛИШАЄТЬСЯ КОРДОН.

Відповідно до української військової традиції, професійні свята силових структур національної безпеки мають ілюструвати історію їх становлення у вирі збройної боротьби за державність. Звісно ж, постає закономірне питання, чи варто відзначати свято держави агресора – 28 травня – як День прикордонника Укра-

їни. Адже цього дня 1918 року Голова Ради Народних Комісарів РСФРР Володимир Ленін підписав декрет «Про створення прикордонної охорони РСФРР». Отже, сам декрет був законодавчим актом іншої держави – Російської Федерації. Параграф другий цього документа прямо вказував: «На Пограничную охрану возлагается защита пограничных

интересов Российской Социалистической Федеративной Советской Республики». У параграфі сьомому зазначалося: «В Пограничную охрану на службу принимаются граждане Российской Федеративной Советской Республики по вольному найму на тех же основаниях, какие установлены для приёма в Красную Армию». Таким чином, України цей

документ не стосується. На час його підписання Українська Народна Республіка перебувала у стані неоголошеної війни з більшовицькою Росією. Директивою Вищої військової ради від 5 березня 1918 року було створено так звану завісу, що складалася з окремих загонів Червоної Армії, призначених для оборони демаркаційної лінії, встановленої після

30 квітня 2018 року українські війська вийшли на кордон з більшовицькою Росією та Великим Військом Донським, де встановили українські державні символи. Це була справжня перемога України як держави та її війська. Таким чином, відповідно до української мілітарної традиції, саме дату 30 квітня можна запровадити як професійне свято – День прикордонника України.

підписання Брестського миру. Крім того, ще 22 січня 1918 року Українська Центральна Рада прийняла Четвертий Універсал, що проголошував Українську Народну Республіку самостійною та незалежною державою.

Протягом 1918 року державні кордони Української Народної Республіки були визнані міжнародними угодами з усіма сусідніми країнами, а також державними утвореннями, що виникли на тлі розпаду Російської імперії: Австро-Угорщиною, Румунією, Польщею, Білоруською Народною Республікою, Великим Військом Донським та Кубанською Народною Республікою.

Кордоном з радянською Росією було визнано так звану «нейтральну зону» по лінії Сураж–Унеча–Стародуб–Новгород–Сіверський–Глухів–Рильськ–Колонтаївка–Суджа–Беленіхіно–Куп'янськ. В її межах встановлено кордонні пункти на станціях Орша, Клинци, Хутір-Михайлівський, Коре-

неве, Гостинцеве та Валуйки. За основу державної території України умовно були прийняті межі розселення етнічних українців. Питання про державний кордон з Росією так і не було вирішено.

20 березня 1918 року на засіданні уряду Української Народної Республіки було ухвалено рішення про створення Окремого корпусу кордонної охорони, а його командувачем призначено полковника Володимира Желіховського. 23 березня схвалено статут корпусу з підпорядкуванням Міністерству фінансів. Головними завданнями кордонної охорони визначалися: протидія економічній контрабанді; недопущення провозу зброї та боеприпасів; недопущення проникнення на територію новоствореної держави небезпечного антиукраїнського політичного та кримінального елементів.

Варто зауважити, що дату нового професійного свята українських при-

кордонників має визначати чітке уявлення щодо формування державних кордонів України у період національної визвольної боротьби 1917–1921 років. Основою цих уявлень про встановлення та демаркацію кордонів Української Народної Республіки з Росією можуть стати операції українських військ у квітні 1918 року із визволення Донбасу та Криму під час Першої українсько-більшовицької війни.

У бойових діях визначну роль відіграли війська Запорізького корпусу. З його складу було виділено дві окремі групи військ. Одна – на правах дивізії під командуванням полковника Петра Болбочана із окремим стратегічним завданням вийти до Перекопу, а далі – на Севастополь, та взяти під контроль Крим. Інша група військ Запорізького корпусу під командуванням генерал-майора Зураба Натієва вирушила у напрямку Лозова – Слов'янськ з метою визволення від більшовиків українського Донбасу.

15 квітня 2018 року окрема Слов'янська група військ Запорізького корпусу під командуванням генерал-майора Володимира Сікевича у складі Гайдамацького коша Слобідської України, двох піхотних, гарматного та інженерного полків, звільнили населені пункти Слов'янськ, Барвінкове, Бахмут, Микитівку та залізничну станцію Колпакове.

Станом на 30 квітня 2018 року українські війська вийшли на кордон з більшовицькою Росією та Великим Військом Донським, де встановили українські державні символи. Це була справжня перемога України як держави та її війська.

Таким чином, відповідно до української мілітарної традиції, саме дату 30 квітня можна запровадити як професійне свято – День прикордонника України.

І саме 1918 рік знаменний важливими здобутками Окремого корпусу кордонної охорони, а тому можна провести деякі паралелі із сьогоденням. Зокрема, корпус набув чіткої організації з військовою компонентою: бригада – відділ – загін – вартарка (застава). Правоохоронна складова була основою його діяльності, але особливий склад залишався військовослужбовцями та мав військові звання. У складних політичних умовах керівництву корпусу вдалося організувати систему прикордонного контролю на прикордонних залізничних станціях, шляхом здійснення перевірки документів та огляду транспортних засобів. Запроваджено систему перевірки паспортних та інших документів, що посвідчували особу і надавали право на перетинання державного кордону Української Держави (Обіжник «Про порядок пропуску через кордон пасажирів» (№ 633) від 27 травня 1918 року). Варто зауважити, що сто років тому прикордонники Окремого корпусу кордонної охорони доклали чимало зусиль для захисту економічної безпеки держави. Проте складні зовнішньополітичні умови, в яких відбувалося народження української держави, негативно впливали на ефективність служби охоронних установ.

Гетьман України Павло Скоропадський характеризував ситуацію так: «Справа просувалася важко. Але у будь-якому випадку, як погано це не просувалося з-за того, що всі платні вояки, той самий розпропагований елемент, все-таки корпус своїми арештами контрабанди себе відшкодував». Згідно з доповіддю директора Департаменту Митних зборів від 26 грудня 1918 року, за допомогою кордонців і фінансової охорони митні установи зібрали мита на суму 44 303,864 карбованці, тобто цілком покрили видатки держави на утримання кордонної охорони та митних установ.

Однак протягом усього періоду української визвольної боротьби постійні бойові дії не дозволяли оформити державні кордони Української Народної Республіки у договірно-правовому відношенні, що негативно впливало на організацію їх охорони. З багатьох причин Українська революція 1917–1921 років не стала початком незалежності України. Однак історичний досвід часів визвольної боротьби став справжнім фундаментом сучасної української державності, утверджені безпекою кордонів.

2018 року виповнюється сто років з дня створення Окремого корпусу кордонної охорони Української Народної Республіки. Ця подія має виключно український національний контекст. Тож логічно, що ця річниця належно прийде на зміну старим ідеологічним штампам. Крім того, цей день – 30 квітня 2018 року – може стати новим відліком вшанування українських героїв кордону, які захищають державні рубежі в наші дні. ■

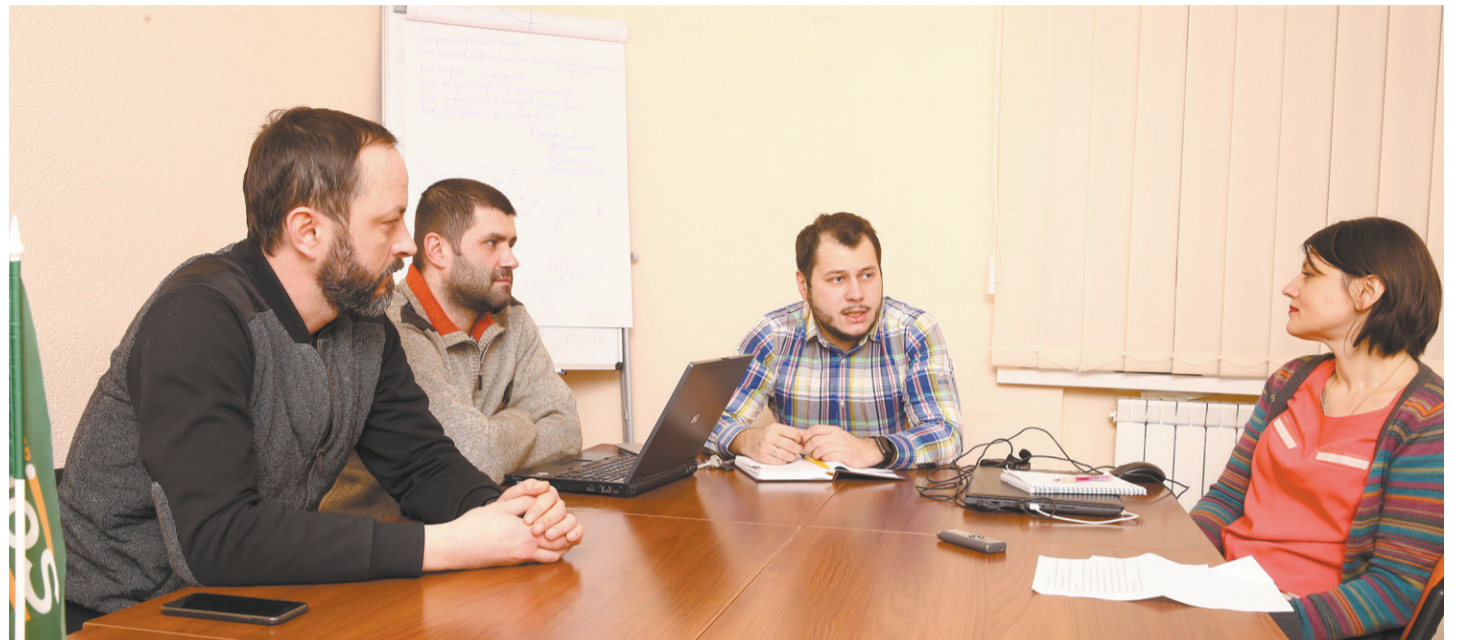
Автори висловлюють щире подяку генерал-майору запасу Сергію Треусу за надані матеріали, використані під час підготовки матеріалу.

**Олександр ФІЛЬ,
Олег АНАНЬІН,
фото Валерія ОЛІЙНИКА**

■ волонтери

Путівка у цивільне життя

ІЗ ЖОВТНЯ 2016 РОКУ У СЕРЦІ КИЄВА НА ТЕРИТОРІЇ МИХАЙЛІВСЬКОГО ЗОЛОТОВЕРХОГО МОНАСТІРЯ ПРАЦЮЄ ОФІС ЦЕНТРУ ПРАКТИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ AXIOS. ОСНОВНОЮ МІСІЄЮ ОРГАНІЗАЦІЇ Є РЕІНТЕГРАЦІЯ В МИРНЕ ЖИТТЯ НЕ ЛИШЕ ВОЇНІВ АТО, АЛЕ Й ВОЛОНТЕРІВ І ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.

ЗА ДУШЕВНИМ ПОКЛИКОМ

Про волонтерський рух в Україні сьогодні із захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Його розквіт у нас припав на час Революції Гідності й початок війни на Донбасі. У надзвичайно складний період саме небайдужі українці об'єднали суспільство, створивши дієву структуру громадських організацій, груп людей, готових взяти на себе вирішення найбільш нагальних і болючих проблем держави.

Сьогоднішньому волонтерському руху в Україні мало аналогів не тільки в країнах колишнього Радянського Союзу, й на Заході, звідки, власне, й прийшов термін «волонтерство». Яскравим прикладом цього є Центр практичної допомоги захисникам України AXIOS.

За півтора року роботи до нього звернулося близько однієї тисячі трьохсот осіб, 388 з яких отримали допомогу в працевлаштуванні, більше ніж 700 – психологічну допомогу. Безкоштовну юридичну консультацію надано 740 особам.

– Основні напрями нашої роботи – це психологічна допомога, профорієнтація, працевлаштування ветеранів і надання юридичних консультацій, – розповідає директор Центру Андрій Зинич. – На жаль, практика показала, що ветеранам АТО важче знайти роботу, адже наше суспільство має певні страхи та побоювання, і не кожний роботодавець готовий взяти до себе працівника з військовим минулим.

Саме тому роботу з клієнтами в Центрі завжди розпочинають з психологічної допомоги. Адже війна внесла свої корективи в свідомість людей, які пережили важкі потрясіння, тому виникають певні проблеми, бар'єри в спілкуванні з іншими та навіть власною родиною. Психологи Центру допомагають реабілітуватися захисникам, знайти й вирішити внутрішні проблеми, щоб знову почати повноцінне соціальне життя. Потім розпочинається робота з профорієнтації або перекваліфікації. Якщо фахівець визначає, що для того, щоб знайти кращу роботу, клієнту бракує знань, то для нього підшукують необхідні курси.

– Переважно люди звертаються до нас цілеспрямовано, але якщо вони хочуть кардинально змінити свій професійний напрям, то мають усвідомлювати, що за цим слідує, – розповідає керівник HR-відділу Центру AXIOS Михайло Мартишук. – Буває, що клієнт каже: «Я хочу!». Однак інколи бажання мало, треба багато працювати над собою та, безперечно, мати здібності до обраної справи. Якщо ж ми бачимо, що професія людині не підходить, то пояснюємо чому і разом знаходимо ту сферу, де ветеран зможе себе реалізувати.

Більшість колишніх вояків, які звертаються до Центру, бачать себе в структурі охорони. Психологи вважають це цілком логічним, адже через пережитий стрес вони хочуть усамітненої роботи і не завжди готові потрапити в «строкатий» цивільний колектив, де кожен має власні пріоритети та уподобання. Несподівано для себе ветеран може згадати свої

давно забуті навички, наприклад, зварювальника, і знаходить своє покликання в цій сфері. Також звертаються до фахівців AXIOS і з ідеями створення власного бізнесу. Більшості це доводиться робити з нуля і розбиратися в нюансах ринку, конкуренції, попиту та пропозиції. Ті ж, хто відкривають власну справу, як правило, готові потім брати на роботу своїх побратимів.

– Коли Центр тільки розпочинав роботу, то ми формували свої стосунки з роботодавцями так, щоб вони нас рекомендували своїм друзям і партнерам. Зараз маємо домовленості з КП «Київський метрополітен» та «Укрзалізницею», – зазначає Михайло Мартишук.

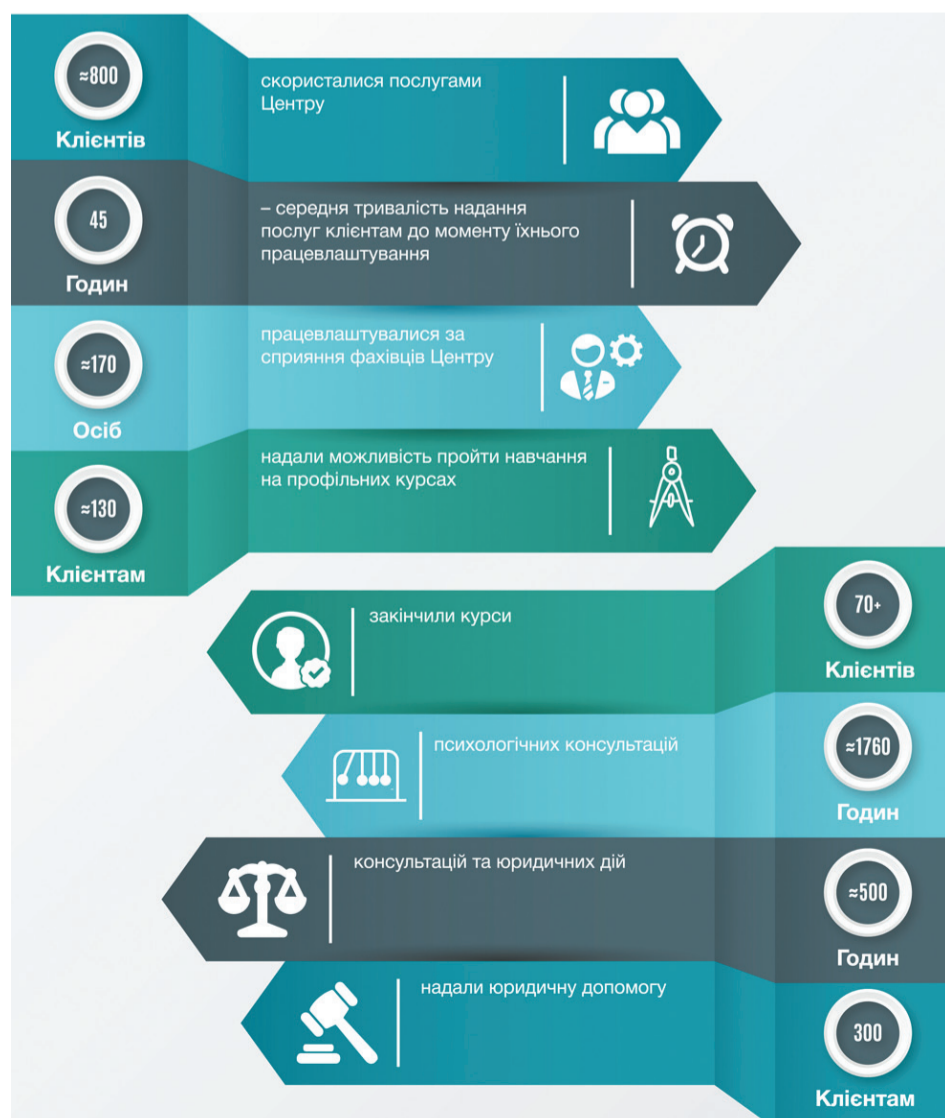
Проте є певні вимоги до майбутніх клієнтів AXIOSу – крім відповідного статусу, у них не повинно бути нарко- та алкозалежності, а також проблем із законом, набутих в зоні АТО або до війни.

– Ми не ширма, за якою можна сховатися від проблем. А навпаки, як то кажуть, даємо «чарівний поштовх», щоб люди розвивалися і рухалися вперед, – жартує Андрій Зинич.

Центр працює по Києву та області. Проте є можливість проводити он-лайн співбесіди та юридичні консультації по телефону. До юриста Романа Нагорного бійці телефонують навіть із передової, щоб отримати роз'яснення щодо виділення земельної ділянки, отримання статусу учасника бойових дій, надання та нарахування пільг, соціально-правових гарантій, оформлення статусу інваліда війни та пенсійного забезпечення. За його словами, з понад тисячі звернень 40–50 відсотків – це прохання роз'яснити існуючі пільги та права. Також часто звертаються з питаннями щодо сімейного права.

– Держава надає достатньо пільг і переваг, проте бюрократична тяганина все ускладнює. Наприклад, бійцю для того, щоб отримати земельну ділянку, потрібно витратити не один місяць, і ця система

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ЦЕНТРУ AXIOS У 2017 РОЦІ

перекреслює всі переваги. Цю проблему допоміг би вирішити принцип «єдиного вікна», – говорить керівник Центру AXIOS.

Роботу організації можна розширювати по всій території України у форматі франшизи (договірної співпраці), щоб ефективніше допомагати захисникам. Фахівці готові безкоштовно надати громадським організаціям напрацьований алгоритм функціонування подібної структури, а також роз'яснити, що для цього потрібно.

– Ми об'їздили майже всю Україну і стикнулися з тим, що проблема не тільки в грошах, а й у відсутності бажання, страху брати на себе відповідальність. А насправді 70 відсотків успіху – це бажання, – зауважує Роман Нагорний.

Проте певні позитивні зрушення в цій справі вже є. Так, Вінниця зараз на етапі отримання гранту для того, щоб відкрити подібний центр і допомагати ветеранам міста та області.

Окрім того, Центр AXIOS працює над реалізацією та розвитком масштабних проектів. Зокрема, діє програма «Знайди себе в ІТ». Її мета – навчання та працевлаштування ветеранів у ІТ галузі. На сьогодні 47 учасників бойових дій звернулися до Центру із запитом на здобуття освіти у напрямку інформаційних технологій. Це шанс як для захисників, які отримали серйозні поранення на фронті, так і тих, хто мешкає у невеличких українських містах і селах, де малий ринок праці.

Зараз у волонтерів виникла потреба в новому спеціалісті з соціальної роботи. Обумовлено це специфікою самих клієнтів, адже далеко не всі вони у змозі вирішити ті соціальні проблеми, з якими зіткнулися після повернення додому. Багатьом потрібна стороння допомога спеціаліста який би міг супроводжувати ветерана у вирішенні невідкладних побутових, сімейних, а іноді й фінансових питань. У Центрі з березня почав працювати соціальний працівник, у практиці якого вже є успішні результати, зокрема, нещодавно вдалося допомогти одному з вояків отримати необхідні ліки для курсу лікування від серйозної недуги на безоплатній основі.

– Основною проблемою волонтерського руху ми бачимо відсутність системи координації дій між волонтерськими та громадськими організаціями, – зазначає директор Центру Андрій Зинич. – Багато організацій дублюють свої послуги. Інша проблема – відсутність фінансування з боку держави. Думаю, що в майбутньому система співпраці між громадськими організаціями, а також послуги, які вони надають, будуть стандартизовані і відповідатимуть кращим міжнародним практикам.

– З моменту створення Центру ми тісно співпрацюємо з Українською Православною Церквою Київського Патріархату, а також з Українською Греко-Католицькою Церквою, – зазначає керівник колективу Андрій Зинич.

Високу оцінку діяльності Центру AXIOS на першому Форумі з питань реінтеграції захисників України в мирне життя дав Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України, Предстоятель Української Православної Церкви Київського Патріархату Філарет: «Ми живемо в складний час, коли фактично йде війна Росії з Україною. І перед усім українським народом стоїть найважливіше завдання – зберегти Українську державу. Господь Ісус Христос сказав, що ніхто не має більшої любові, як той, хто душу свою, тобто своє життя, віддає за друзів своїх. Кращі сини та доньки України віддають життя за нашу свободу. І ми повинні цінувати їх та їхні подвиги. Для реабілітації та допомоги нашим захисникам і створений Центр. Він успішно працює і є взірцем для інших міст. Я радий, що Центр знайшов своє місце в Михайлівському монастирі, який свого часу прихистив молодь, котру розганяли з Майдану. Особлива подяка Андрію Мацолі – головному меценату цього проекту, адже без фінансової допомоги нічого не можна було б зробити. Закликаю Боже благословення на подальшу працю Центру AXIOS. Слава Україні!».

ІСТОРІЇ УСПІХІВ

Звичайно, найбільше надихають волонтерів на нові звершення історії ветеранів, які змогли впоратися зі своїми проблемами, змінити своє життя на краще та знайти достойну роботу.

Романа Віннікова, який служив стрілкою-санітаром у 12-му окремому мотопіхотному батальйоні, до Центру AXIOS привів бойовий побратим.

– Коли я повернувся зі сходу, фірми, в якій я працював, вже не існувало. Потрібно було починати все спочатку. Саме тут я отримав підтримку і психологічну допомогу. Раніше я працював бляхарем, тому Михайло Мартишук запропонував спробувати навчатися й надалі в цьому напрямку і підібрав кілька варіантів. Я обрав курси електрозварювальників у навчальному центрі «Професійна безпека», – згадує Роман.

Після кількомісячного навчання чоловікові запропонували залиши-

тися у навчальному центрі та працювати і вже навчати інших, зокрема й тих, хто пройшов всі жахи війни на Донбасі.

– Радію, що можемо допомогти побратимам опанувати нову професію та ще більше тішать їхні успіхи, адже майже всі знайшли собі справу до душі. Робота дуже подобається – я постійно удосконалююся та творчо підходжу до кожного завдання.

Роман не зупиняється на досягнутому: навчається заочно і опановує аргонне зварювання в Інституті електрозварювання імені Є.О. Патона.

Перша практична робота Романа Віннікова – велосипед, який він подарував спеціалістам Центру, – є яскравим свідченням того, що лише рух уперед і наполегливість допоможуть впоратися із життєвими труднощами.

Ігор Касьян – офіцер, який служив у 95-й окремій аеромобільній бригаді, разом з побратимом Олегом Кулаковим та викладачем англійської мови Ольгою Крондою заснував сучасну школу англійської мови EAP (English Among People).

– 2016-го за станом здоров'я звільнився зі Збройних Сил України. Дуже хотілося застосувати знання англійської мови, які я здобув ще під час служби. Так народилася ідея власної справи. У бізнес-інкубаторі Центру AXIOS отримав практичні поради, які допомогли втілити проект у життя, – розповідає Ігор.

У вересні минулого року школа розпочала свою роботу. Вона відрізняється від подібних тим, що заняття проводяться в формі квесту на реальній місцевості – в аеропорту «Жуляни», ресторанах, музеях, кінотеатрі та просто на вулицях міста.

– Зараз ми працюємо над новим цікавим проектом – постановкою п'єси Вільяма Шекспіра англійською мовою, в якій беруть участь як актори-ветерани, так і волонтери. Він розрахований на рік, і протягом цього часу ми готові всіх учасників навчати безкоштовно. Якщо все вдасться, то планується прем'єра вистави в Києві, а також гастролі іншими містами України, – ділиться планами Ігор.

Волонтер **Ірина Базикіна** півтора року була на фронті медсестрою в 10-й гірсько-штурмовій бригаді, батальйоні «Айдар». Звернулася до Центру, щоб відновити віру в себе та власні сили. Тут зустріла людей, близьких за духом, які підтримують. Нині займається волонтерством. Один з побратимів попросив допомогти з машиною, щоб транспортувати поранених. Знайшла кошти, купила авто. Воно вже врятувало щонайменше п'ять життів.

– Приємно, – говорить Ірина, – що можемо допомагати воїнам тут, на мирній території України.

Волонтер **Наталія Москалик** звернулася до Центру AXIOS, коли втратила роботу.

– Я допомагаю у волонтерському пункті на Південному вокзалі. Саме там мені порадили звернутися до Центру AXIOS, – розповідає Наталія.

Керівник HR відділу Михайло підбирав багато вакансій та, зрештою, порадив піти на курси спочатку практичної психології, а потім опанувати комп'ютерну грамотність.

– Зараз навчаюся на курсах англійської мови. Ці знання допомагають мені у роботі стиліста-консультанта. У Центрі я зустріла людей, які повірили в мене, і дуже їм за це вдячна, – говорить на завершення Наталія.

Ці історії свідчать, що віра у власні сили, робота над собою та підтримка долають перешкоди. Потрібно лише зціпивши зуби сказати: «Я зможу!» і впевнено крокувати до своєї мети. ■

**Аліна ДАНИЛЮК,
Світлана ДЕЙЧУК**

■ від щирого серця!

Дружина Олена, донечка Мар'яна, батьки – Михайло Васильович і Євгенія Йосипівна вітають із 35-річним ювілеєм коменданта Окремої комендатури охорони і забезпечення полковника МЕЛЕШКА Олександра Михайловича! До привітань також приєднується весь персонал ОКОІЗ та щиро бажає своєму очільникові міцного козацького здоров'я, сімейного тепла та затишку, завжди відчувати надійну підтримку рідних та друзів і подальших звершень на ниві служіння українському народові!

Як хвилі, що біжать одна по одній,
Летять невпинно день за днем роки.
І ось вже 35-й день народження сьогодні,
Святкові щоб засяли зірки!

Бажаємо і мужності, і сили,
Хай гарний настрій піднімає ввись!
Щоб доля і удача лиш любили,
А мрії заповітні всі збулись!

Рада та актив Одеської обласної громадської організації ветеранів прикордонної служби «Ветеран кордону» Одеського прикордонного загону щиро та сердечно вітають ювілярів: майора у відставці ЗІМЕНКА Анатолія Йосиповича – з 75-річчям, полковника медичної служби у відставці ПЕТРОВА Петра Петровича – з 65 річчям, старших прапорщиків у відставці – КОВАЛЬОВА Василя Миколайовича, НИТИЧУКА Олександра Дмитровича, ЦАРЬОВА Миколу Олексійовича – з 60 річчям; іменинників квітня: полковників у відставці – РИБАЛКА Валерія Володимировича, ПАВЛЮКА Миколу Івановича; підполковників у відставці – СЕГЛЯНИКА Михайла Михайловича, БАТРАКОВА Володимира Григоровича; майорів у відставці – ЛІСОВА Геннадія Івановича, ПЕТРЕНКА Олександра Федоровича; капітанів у відставці – КОБЛИКА Валерія Миколайовича, СТЕПАНЩЕВА Олександра Миколайовича; старших прапорщиків у відставці – ЛАННИКА Віктора Петровича, ШУДЕНКА Володимира Володимировича, КУЗМЦЬКОГО Василя Івановича, ВЕРБИЦЬКОГО Миколу Андрійовича, НОВІКОВА Юрія Володимировича, НЕВОЛЮ

■ цей день в історії

1906 — в Санкт-Петербурзі вийшов перший номер газети «Український вісник».

1908 — початок IV Олімпійських ігор у Лондоні.

1950 — Велика Британія визнала державу Ізраїль.

1957 — уряд Данії відхилив пропозицію СРСР про вихід країни з НАТО.

1978 — в Афганістані відбувся військовий переворот — убито президента М.Дауда. Новим керівником країни став Нур-Мухамад Таракі, котрий проголосив створення Демократичної Республіки Афганістан і згодом підписав з Радянським Союзом договір про взаємодопомогу.

1992 — рада керівників Міжнародного валютного фонду проголосувала за прийняття України до складу МВФ.

1995 — День заснування Державного казначейства (скарбниці) України.

Олега Леонідовича, НЕСТЕРЕНКА Володимира Миколайовича, МАЙТАКА Андрія Олександровича; прапорщиків у відставці: УДОДА Олександра Володимировича, ТРОХІМЧУКА Віктора Володимировича, ГОРЯЙНОВУ Олену Михайлівну та вдову КОВАЧ Галину Володимирівну!

Бажаємо міцного здоров'я, родинного затишку, мирного і щасливого майбутнього. Нехай в усіх справах вас супроводжує удача і натхнення!

Рада ветеранів та актив громадської організації «Чернівецьке об'єднання ветеранів-прикордонників України» щиро й сердечно вітають ветерана Державної прикордонної служби України, старшого прапорщика у відставці ГЛУЩЕНКА Івана Васильовича з 70-річним ювілеєм!

Бажаємо Вам, Іване Васильовичу, міцного здоров'я та родинного благополуччя! Нехай у Вашому житті завжди сяє сонце радості та щастя, а поруч будуть підтримка рідних і повага друзів й ніколи не покине впевненість і бадьорість!

Хай радість заповнює кожну годину,
Від горя оберігає молитва свята,
Хай легкою буде життєва стежина
На багатьох літах!

2010 — Верховна Рада України ратифікувала домовленість про продовження перебування Чорноморського флоту РФ в Україні до 2042 в обмін на знижку ціни на газ.

2012 — серія терористичних актів, що сталися в центрі Дніпропетровська, у результаті яких постраждало 27 осіб.

Народились:

1927 — Євген Моргунов, кіноактор, виконавець ролі Бувалого у трійці з Юрієм Нікуліним і Георгієм Віциним у комедіях Леоніда Гайдая.

1966 — В'ячеслав Олійник, мариупольський борець, перший чемпіон Літніх Олімпійських ігор від України.

1978 — Олег Тимченко, український хокеїст.

1994 — Євген Богодайко, український плавець, триразовий чемпіон та семиразовий призер Літніх Паралімпійських ігор.

■ прем'єра

«Перехрестя Балю»
на широкому екрані

У СТОЛИЧНОМУ КІНОТЕАТРИ «ЖОВТЕНЬ» ЗА УЧАСТІ ГОЛОВИ ДЕРЖПРИКОРДОНСЛУЖБИ ПЕТРА ЦИГИКАЛА, ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ КІНО ПИЛИПА ІЛЕНКА, МИСТЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ ТА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ВІДБУВСЯ ДОПРЕМ'ЄРНИЙ ПОКАЗ ПОВНОМЕТРАЖНОГО ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ФІЛЬМУ «ПЕРЕХРЕСТЯ БАЛУ».

Кінострічка «Перехрестя Балю» розповідає про українських героїв, чий долі перетнулися на однойменному блокпосту. Авангардні позиції, які перекидали міжнародну трасу «Харків–Ростов», були ключем до місця розташування штабу сектору «С» сил АТО і фактично усього Дебальцевського плацдарму. Тож наші хлопці тримали його до останнього. Блокпост отримав назву від позивного свого

першого командира, капітана Ільгара (Ігоря) Багірова «Балу», який, потрапивши в оточення під час розвідки в тилу супротивника, щоби не здатися в полон, підірвав гранатами себе разом з ворогом.

17 лютого 2015 року на «Балу» загинув старший лейтенант Могилів-Подільського прикордонного загону В'ячеслав Семенов. Офіцер разом з побратимами два тижні відбивали атаки бойовиків. Посмертно йому присвоєно звання Героя України.

Картина створена Міжнародним продюсерським центром «Фор-Пост» на замовлення Державного агентства України з питань кіно. Зйомки відбулися за підтримки Державної прикордонної служби України та Збройних Сил України, а сам знімальний процес проходив в зоні проведення АТО, місцях дислокації та проживання героїв фільму.

Усім, хто бажає відчувати невідомі емоції справжніх воїнів і патріотів: фільм «Перехрестя Балю» в скороченій ефірній версії вийде 30 квітня о 9:30 на Телеканал ICTV, а в розширеній – 8 травня о 19:30 в ефірі UA:Перший. ■

Олег БОЙКО

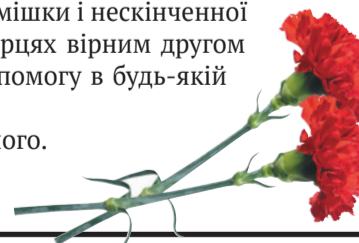
■ пам'яті товариша

Рада та актив громадської організації «Ветеран кордону» Одеського прикордонного загону з глибоким сумом сповіщають про те, що 6 квітня на 73-му році передчасно пішов у вічність ветеран військової служби, учасник бойових дій в Демократичній Республіці Афганістан, полковник у відставці **Михайло Павлович ПЕТРЕНКО**

Головні якості Михайла Павловича – неймовірна завзятість, цілеспрямованість, життєрадісність, активність, талант і впевненість у собі залишаться для усіх, хто його знав, прикладом для наслідування. Нам не вистачить його тонкого, щирого гумору, сліпучої усмішки і нескінченної енергії. Він назавжди залишиться в наших серцях вірним другом і мудрим порадиником, готовим прийти на допомогу в будь-якій життєвій ситуації.

Висловлюємо щирі співчуття родині покійного.

Пам'ять про Михайла Павловича назавжди збережеться в наших серцях.

Засновник:
Адміністрація
Державної
прикордонної
служби України

ПРИКОРДОННИК
України
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ № 8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс:
61023

Головний редактор
Микола ЗОРИК

Літературний редактор
Леся МЕДВЕДЕНКО

Чергова по номеру
Тетяна ГАЙДА

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14. Тел.: 581-68-15

Замовлення: 61273
Наклад: 5500 прим.

З питань розміщення реклами звертатися у Головний центр стратегічних комунікацій ДПСУ за тел.: (044) 239-84-75

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації – рекламодавець. Редакція не листується з читачами. Редакція може не поділяти точку зору автора. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. При використанні наших публікацій посилання на газету обов'язкове.

Наша адреса:
02099, м. Київ,
вул. Ялтинська, 11

Тел./факс:
566-43-30 (багатоканальний)
527-66-73, 239-85-77

E-mail: redactor@dpsu.gov.ua
kordo@ukr.net

Видається
з липня 1943 року